

نشریه علمی

پژوهش‌های پیشرفت: سیستم‌ها و راهبردها

(زمستان ۱۴۰۰، سال ۲، شماره ۴: ۷۷-۵۳)

شاپا چاپی: ۲۸۷۲ - ۲۷۱۷
شاپا الکترونیکی: ۲۸۸۰ - ۲۷۱۷

تأثیر اهتمام مطلوب مدیریت محیط زیست، کنترل کیفیت و بهداشت کارکنان بر بحران مالی و عملکرد با تأکید بر نقش

مدیریت دولتی

(مطالعه موردی شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران)

سید حسام وقفی*، صدیقه کامران راد**، حامد علیزاده بیرجندی***، علی فیاض****

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۲۳

چکیده

مدیران باید علاوه بر مدیریت منافع و حقوق سازمان خود، در تأمین رفاه، آسایش، نیازها و منافع مردم جامعه نیز به‌عنوان یک موضوع اخلاقی نقش داشته باشند. از طرف دیگر، تصمیمات و رفتارهای مدیریتی نباید منجر به آسیب، زیان یا خسارت به جامعه و افراد آن شود. هدف از این مطالعه بررسی نقش اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی (مدیریت محیط زیست، کنترل کیفیت و بهداشت کارکنان) بر ریسک بحران مالی و عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران با تأکید بر نقش مدیریت دولتی می‌باشد. از جنبه نوآوری این تحقیق می‌توان گفت که هیچ تحقیقی در مورد تحلیل مالی اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی شرکت‌های بورسی در ایران انجام نشده است. برای این منظور، ۱۱۵۵ مشاهده از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره ده ساله مورد بررسی قرار گرفتند. از آنالیز رگرسیون چندگانه معنادار برای تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط نرم‌افزار ایویوز استفاده شد. نتایج این مطالعه نشان داد که بین اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی شرکت و بازده سهام رابطه وجود دارد و این رابطه با مدیریت دولتی شرکت تغییر مثبت می‌کند اما اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی برای بحران مالی شرکت‌ها تأثیر ندارد.

کلیدواژه‌ها: مدیریت دولتی، مدیریت محیط زیست، مدیریت کنترل کیفیت، مدیریت بهداشت کارکنان، عملکرد،

ریسک بحران مالی.

* نویسنده مسئول: استادیار، گروه حسابداری، اقتصاد و حسابداری، دانشکده مدیریت، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

Vaghfi@pnu.ac.ir

** مربی، گروه حسابداری، اقتصاد و حسابداری، دانشکده مدیریت، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

Kamranrad@pnu.ac.ir

Alizadeh90@gmail.com

*** دانشجوی دکتری حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

**** کارشناس ارشد حسابداری، مدرس دانشگاه فنی و حرفه ای سپیده کاشانی بیرجند، خراسان جنوبی، ایران

Alifayaz11@gmail.com

مقدمه

مسئولیت‌پذیری اجتماعی به مسائل اخلاقی در مورد رفتار شرکت‌ها و تصمیم‌گیری در مورد موضوعاتی از جمله مدیریت منابع انسانی، پشتیبانی از محیط‌زیست، بهداشت حرفه‌ای، روابط اجتماعی و روابط با تأمین‌کنندگان و مشتریان می‌پردازد (کاستلو و لیما^۱، ۲۰۰۶). مسئولیت اجتماعی سازمان در نظر گرفتن منافع جامعه و عموم مردم در تصمیمات سازمان و قرار دادن اهمیت در سه مسیر اصلی سازمان: مردم، سیاره زمین و سود است. علی‌رغم ادبیات نسبتاً قوی در مورد مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، این یک مفهوم گسترده، پیچیده و در حال تحول است که شامل نگرش‌ها و ایده‌های متنوع و دامنه و مرزهای مفهومی آن در عمل به دلیل عدم وجود تعاریف عملیاتی قوی و جامع مورد اختلاف است (گادفری و همکاران^۲، ۲۰۰۳). توجه بیشتر به حفاظت از محیط‌زیست و افزایش آگاهی ذینفعان و انتظارات از توسعه پایدار، نیازمند رویکردی منظم برای رعایت قوانین، قوانین مالی و منطقه‌ای است. تمایل کارآفرین بر تعهد به مسئولیت اجتماعی در همه ابعاد، تأثیر به‌سزایی در عملکرد مالی دارد، در واقع گرایش به مسئولیت‌پذیری اجتماعی موجب تشویق کارآفرینی و تلاش برای بهبود محیط، استفاده از انرژی و مواد کمتر، مدیریت پسماند و غیره می‌شود (ساندهو و کاپور^۳، ۲۰۱۰). در نتیجه، مشاغل تجاری می‌توانند بازده بلندمدت خود را با کاهش اختیاری تأثیر منفی آن‌ها بر جامعه به حداکثر برسانند. امروزه این تفکر به‌طور فزاینده‌ای در بین واحدهای تجاری پدیدار می‌شود که موفقیت درازمدت آن با مدیریت شرکت می‌تواند ضمن حصول اطمینان از پشتیبانی محیط‌زیست و پیشبرد مسئولیت اجتماعی شرکت انجام شود (سامی و همکاران^۴، ۲۰۱۰)؛ بنابراین، مسئولیت اجتماعی شرکت، موفقیت درازمدت شرکت‌ها را بهبود می‌بخشد و در نهایت منجر به رشد اقتصادی و افزایش مزیت رقابتی و بهبود عملکرد مالی می‌شود. با افزایش آگاهی‌های زیست‌محیطی و بالطبع انتظارات شرکت‌ها، خطرات قانونی و اقتصادی بالقوه‌ای وجود دارد که بازار سرمایه به آن‌ها

1. Castelo & Lima
2. Godfrey & et al
3. Sandhu & Kapoor
4. Samy & et al

پاسخ می‌دهد. از آنجاکه شرکت‌های ذکر شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دهه گذشته سعی در اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی داشته‌اند، این مطالعه با هدف تحلیل اثر به دست آوردن این گواهینامه‌ها بر عملکرد و مدیریت بحران مالی شرکت‌ها انجام شده است.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

گواهینامه‌های بین‌المللی

گواهینامه ISO 9001

در سال ۱۹۸۷، کمیته فنی ۱۷۶ استاندارد بین‌المللی^۱ سری ISO 9000 را به جهانیان معرفی کرد. هدف از این سری استاندارد، ایجاد یک الگوی بین‌المللی برای اجرا و استقرار سیستم‌های مدیریت کیفیت و اطمینان است که با استقبال گسترده‌ای در سراسر جهان روبه‌رو شده است. سیستم‌های مدیریت کیفیت، ساختارهای موردنیاز برای برنامه‌ریزی/کنترل/تضمین و بهبود کیفیت را ارائه می‌دهند. اینو ۹۰۰۱ با تأکید بر رویکرد فرآیندمحور و مدیریت فرآیند سازمان، رویکرد سیستم‌های مدیریت را مورد تأکید قرار داده است، استاندارد مدیریت کیفیت مبتنی بر هفت اصل است (تهرانی و همکاران، ۱۳۹۱):

* مشتری‌محوری- رهبری- تعامل کارمندان- رویکرد فرآیند- بهبود- تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد- مدیریت ارتباطات

گواهینامه ISO ۱۴۰۰۱

توجه بیشتر به حفاظت از محیط زیست و افزایش آگاهی ذینفعان و انتظارات از توسعه پایدار، نیازمند رویکردی منظم برای پیروی از قوانین، استانداردهای ملی و منطقه‌ای است. برای این منظور، کمیته فنی ۲۰۷ سازمان بین‌المللی استانداردسازی^۲، در سال ۱۹۹۶، سریال استاندارد بین‌المللی ISO 14001 را در رابطه با سیستم مدیریت زیست‌محیطی تهیه و منتشر کرد (هراس سائزابیتوریا و بئورال^۳، ۲۰۱۳).

1. ISO / TC 176
2. ISO / TS 207
3. Heras-Saizarbitoria & Boiral

گواهینامه OHSAS ۱۸۰۰۱^۱

OHSAS مخفف "سری ارزیابی ایمنی و بهداشت شغلی" است و OHSAS 18001 یک استاندارد ممیزی و صدور گواهینامه است که در پاسخ به نیاز سازمان‌ها به اتخاذ یک استاندارد که به آن‌ها امکان ارزیابی سیستم‌های مدیریت سلامتی و ایمنی را می‌دهد، داده شده است. ساختار این استاندارد با استانداردهای ISO 9001 و ISO 14001 مطابقت دارد، بنابراین سازمان‌ها می‌توانند سیستم‌های مدیریت کیفیت، بهداشت و محیط‌زیست و شغلی را در یک سیستم مدیریت یکپارچه ادغام کنند. یک سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی به یک سازمان کمک می‌کند تا خطرات سلامتی و ایمنی کارمندان و سایر ذینفعان در معرض خطر OHSAS را شناسایی کرده و از بین ببرد یا به حداقل برساند. این گواهینامه بر اساس استاندارد OHSAS 18001 توسط TÜV NORD^۲ انجام شده است (فاما و فرنچ^۳، ۲۰۰۷).

براین اساس محققان مختلف داخلی و خارجی به موضوع مسئولیت اجتماعی، بحران مالی و عملکرد شرکت‌ها پرداختند که در ادامه به تعدادی از آنها پرداخته می‌شود.

رضایی و همکاران (۱۳۹۸) مقاله‌ای با عنوان رابطه بین عملکرد مسئولیت اجتماعی، بحران مالی و چرخه عمر واحد تجاری انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که بین عملکرد مسئولیت اجتماعی و بحران مالی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. خسروی‌پور و همکاران (۱۳۹۸)، اثر عملکرد زیست محیطی و افشای مسئولیت اجتماعی شرکت بر عملکرد مالی با رویکرد مدیریت بحران را مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های پژوهش نشان داد که عملکرد زیست محیطی بر عملکرد مالی، تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین افشای اطلاعات مسئولیت‌های اجتماعی بر عملکرد مالی، تأثیر مثبت و معناداری دارد، براساس یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که عملکرد زیست محیطی که خود می‌تواند سبب جلوگیری از بروز بحران در این زمینه گردد و نیز افشای مسئولیت اجتماعی شرکت که بر

1. Occupational Health & Safety Assessment Series

۲. شرکت بین‌المللی ارائه دهنده خدمات صنعتی توسعه یافته

3. Fama & French

عملکرد مالی، تأثیر مثبت و معناداری دارند می‌تواند در شرایط بحران مالی و بروز سایر بحران‌های اجتماعی مؤثر باشد. صبحی و محمدزاده (۱۳۹۷) رابطه بین مسئولیت اجتماعی، ساختار مالکیت و حاکمیت شرکتی را مورد بررسی قرار دادند. براساس یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که تصویب قوانین و اجرای آن‌ها در خصوص مسئولیت‌های اجتماعی، الزامات قانونی برای افشای اجباری اطلاعات مالی، توجه سرمایه‌گذاران و سهامداران به رویکردها و اهداف شرکت‌ها و ساختار مالکیت و ترکیب هیأت‌مدیره آن‌ها تأثیر مثبتی بر عملکرد اجتماعی شرکت‌ها دارد و نتایج مثبت عملکرد اجتماعی باعث ایجاد مزیت‌های رقابتی برای شرکت‌ها و تأثیر مثبت بر سایر عملکردهای مالی شرکت خواهد شد. کردستانی و همکاران (۱۳۹۷) تأثیر افشای مسئولیت اجتماعی بر معیارهای حسابداری، اقتصادی و بازار ارزیابی عملکرد شرکت‌ها را مورد مطالعه قرار دادند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که سطح افشای مسئولیت اجتماعی تأثیر مثبت معناداری بر نرخ بازده دارایی‌ها، سود هر سهم و ارزش‌افزوده اقتصادی شرکت‌ها دارد. همچنین سطح افشای مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها بر معیارهای ارزش‌افزوده بازار و بازده سهام تأثیر معناداری نداشته است. حیدری کرد زنگنه و همکاران (۱۳۹۶) مسئولیت اجتماعی و عملکرد مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار داده و بیان داشتند که شرکت‌هایی که مسئولیت اجتماعی بهتری از نظر هر یک از شاخص‌های شفافیت سازمانی، پایداری اقتصادی-اجتماعی، مسئولیت بشردوستانه و حاکمیت شرکتی خوب دارند، به سوددهی بالاتری می‌رسند. همچنین نتایج نشان داد سودآوری شرکت‌ها از نظر بازده دارایی منجر به افزایش سطح مسئولیت اجتماعی آن‌ها نیز می‌شود. حاجی‌ها و چناری بوکت (۱۳۹۵) در بررسی مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکتی و چولگی بازده سهام نشان دادند که بین متغیر مسئولیت اجتماعی شرکت و چولگی مثبت بازده سهام، ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد. احمدپور و فرمانبردار (۱۳۹۴) در پژوهش خود به بررسی ارتباط بین افشای اطلاعات مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و رقابت بازار محصول پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که بین سطح افشای مسئولیت اجتماعی شرکت و رقابت بازار محصول ارتباط معنی‌داری وجود ندارد. همچنین، بین سطح افشای عملکرد اجتماعی و زیست محیطی شرکت با رقابت بازار محصول ارتباط معناداری وجود ندارد. عرب‌صالحی

و همکاران (۱۳۹۲) نشان دادند که عملکرد مالی با مسئولیت اجتماعی شرکت نسبت به مشتریان و مؤسسات موجود در جامعه مرتبط است؛ اما عملکرد مالی با مسئولیت اجتماعی شرکت نسبت به کارمندان و محیط زیست رابطه معناداری ندارد. این تحقیق به مدیران کمک می‌کند تا سیاست‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی مؤثر سازمانی را که برای دستیابی به عملکرد اقتصادی بهتر در درازمدت لازم هستند، تدوین کنند. آن‌ها همچنین بینش‌هایی را در مورد شرکت‌ها در مورد نقش مسئولیت اجتماعی در سودهای آینده ارائه می‌دهند.

پاپکووا و همکاران^۱ (۲۰۲۰) در پژوهش خود به بررسی موضوع مسئولیت اجتماعی شرکت در میان فاصله‌گذاری اجتماعی در طول بحران کرونای کشورهای در حال توسعه در مقابل کشورهای توسعه‌یافته پرداختند. این مقاله به شناخت و روشن شدن بهتر نقش مسئولیت اجتماعی شرکت در شرایط بحران اقتصادی کمک می‌کند. آن‌ها بیان می‌کنند این تحقیق دیدگاه جدیدی از مسئولیت اجتماعی شرکت را به منظور سنجش مدیریت بحران ارائه می‌دهد. نهادهای سازنده مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در کشورهای نوظهور از طریق عوامل داخلی (رویکرد انجام تجارت یا فرهنگ‌سازمانی) و حتی شاید از طریق عوامل خارجی (وضعیت بازار، مقررات دولت و آگاهی مصرف‌کننده)، از پیش تعیین نشده است. این شرایط، پیچیدگی بالای تقویت مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در کشورهای در حال توسعه را اثبات می‌کند. در شرایط فاصله‌گذاری اجتماعی – به دلیل پاندمی COVID-19 – مسئولیت اجتماعی شرکت به سطح جدیدی می‌رسد. یکی از گسترده‌ترین نمونه‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، هم در کشورهای در حال توسعه و هم در کشورهای توسعه‌یافته تبدیل کارآفرینی به صورت فعالیت از راه دور می‌باشد. این موضوع موجب فراهم‌سازی اشتغال از راه دور برای کارگران و خرید آنلاین کالا و خدمات برای مصرف‌کنندگان شده است. اولاه و همکاران^۲ (۲۰۱۹) ارتباط حاکمیت شرکتی و افشاء مسئولیت اجتماعی شرکت در شرکت‌های بیمه را مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها دریافتند که استقلال هیأت‌مدیره و نسبت مدیران زن رابطه مثبتی با میزان افشاء مسئولیت

1. Popkova & et al

2. Ullah & et al

اجتماعی دارد. همچنین نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که مالکیت مدیریتی با میزان افشاء مسئولیت اجتماعی رابطه منفی دارد. شهاب و همکاران^۱ (۲۰۱۹) رابطه مسئولیت اجتماعی CSR و درماندگی مالی در شرکت‌های چینی را مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها با استفاده از اطلاعات ۷۴۹ شرکت از سال ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۱، برای اولین بار دریافتند که کیفیت مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به میزان قابل توجهی سطح بحران مالی شرکت‌های چینی را کاهش می‌دهد. همچنین آن‌ها دریافتند که توانایی مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در کاهش سطح پریشانی مالی در سازمان‌های غیردولتی چینی از شرکت‌های دولتی بیشتر است. رودریگز-فرناندز^۲ (۲۰۱۶) مسئولیت اجتماعی و عملکرد مالی: نقش مدیریت خوب شرکتی را مورد بررسی قرار داد. نتایج تحقیق وی اثبات این موضوع است که تمام سیاست‌های مسئولیت اجتماعی منابع مالی را افزایش می‌دهند و بالعکس، افزایش عملکرد مالی منجر به مزایای مسئولیت اجتماعی بیشتر می‌شود. پن و همکاران^۳ (۲۰۱۵) پژوهشی تحت عنوان ارتباط بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی مشترک و عملکرد مالی انجام دادند. مطالعه آن‌ها نشان می‌دهد که تفاوت‌ها در ارتباط بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی مشترک و عملکرد مالی مشترک برای ۵ زیرمجموعه صنایع گفته شده، بر اساس ویژگی‌های صنعت می‌باشد. سرواس و تامایو^۴ (۲۰۱۳) در پژوهشی تأثیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی بر ارزش شرکت را مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی با ارزش شرکت در شرکت‌هایی که میزان آگاهی مشتریان بیشتر باشد ارتباط مستقیم و معنی‌دار و در شرکت‌هایی که میزان آگاهی مشتریان کمتر است ارتباط معکوس و معنی‌دار وجود دارد. چویی و همکاران^۵ (۲۰۱۰) مطالعه‌ای بین ۱۲۲۲ شرکت کره‌ای انجام دادند که نتایج مبین رابطه مثبت و معنادار بین عملکرد مالی و مسئولیت اجتماعی بوده است. طبق نظریه ذینفعان، مدیریت خوب رابطه مثبت با ذینفعان اصلی را برای بهبود عملکرد شرکت و کاهش بحران مالی در نظر می‌گیرد. پیش فرض اساسی این نظریه این است که مسئولیت اجتماعی به عنوان ابزاری سازمانی در

1. Shahab
2. Rodriguez-Fernandez
3. Pan & et al
4. Servaes & Tamayo
5. Choi & et al

استفاده کارآمد از منابع سازمان یافته نقش دارد و بنابراین تأثیر مثبتی بر عملکرد شرکت دارد. در پژوهشی که توسط تسوتسورا^۱ (۲۰۰۴) در آمریکا صورت گرفته نیز، وجود رابطه مثبت بین مسئولیت اجتماعی و عملکرد مالی تأیید شده است. او متغیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی را یک متغیر دوارزشی در نظر گرفته است. در این پژوهش، برای اندازه‌گیری عملکرد مالی، از معیارهای نرخ بازده دارایی‌ها، نرخ بازده حقوق صاحبان سهام و نرخ بازده فروش استفاده شده است. با توجه به اهداف پژوهش فرضیه‌های زیر تدوین شده است:

- ۱- اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی بر عملکرد مالی (بازده سهام) تأثیر دارد.
- ۲- مدیریت دولتی بر رابطه اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی و عملکرد مالی (بازده سهام) تأثیر دارد.
- ۳- اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی بر ریسک بحران مالی تأثیر دارد.
- ۴- مدیریت دولتی بر رابطه اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی و ریسک بحران مالی تأثیر دارد.

ابزار و روش‌ها

طراحی این مطالعه از نوع شبه تجربی با رویکرد پس‌رویدادی است. تحقیق حاضر از نظر روش تحقیق علی-تحلیلی و از نظر هدف در زمینه تحقیق کاربردی است. به‌منظور بررسی و تجزیه و تحلیل اولیه داده‌ها، ابتدا اطلاعات مربوط به آماره‌های توصیفی (میانگین، انحراف معیار و غیره) متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش ارائه شده است تا شمایی کلی از داده‌هایی که در این پژوهش مورد تحلیل واقع شده، به دست آید و از آمار استنباطی برای تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیه‌های تحقیق استفاده شد. آزمون حداقل مربعات تعمیم یافته برای بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل و متغیرهای وابسته به کار گرفته شد.

1. Tsoutsoura

متغیرهای تحقیق

متغیر مستقل

امتیاز گواهینامه بین‌المللی (مدیریت محیط‌زیست، کنترل کیفیت و بهداشت کارکنان) ISO: در این پژوهش اگر شرکتی هیچ‌یک از گواهینامه‌های بین‌المللی OHSAS 18001، ISO 9001-14001 را نداشته باشد از متغیر مصنوعی صفر و در غیر این صورت به ازای دارا بودن هر گواهینامه متغیر ۱ تا ۳ نسبت داده شده است.

۱- گواهینامه OHSAS 18001: این گواهینامه بیانگر اهتمام شرکت در ایمنی و بهداشت شغلی کارکنان است.

۲- گواهینامه ISO 14001: این گواهینامه نشان‌دهنده اهتمام شرکت در حفظ محیط‌زیست است.

۳- گواهینامه ISO 9001: این گواهینامه نشان‌دهنده اهتمام شرکت در بهبود کنترل کیفیت است.

متغیر وابسته

۱- بحران مالی (Z): بحران مالی^۱ هر یک از سه معیار زیر، نشان‌دهنده وجود بحران مالی در شرکت است (اعتمادی و عبدلی، ۱۳۹۵). ۱- زیان مالی در سه سال متوالی (زیان عملیاتی، زیان خالص یا زیان انباشته). ۲- سود تقسیمی هر سال نسبت به سال قبل بیش از ۴۰ درصد کاهش یافته باشد. ۳- مشمول ماده ۱۴۱ قانون تجارت باشد (بر اثر زیان‌های وارد شده حداقل ۵۰ درصد سرمایه شرکت از بین رفته باشد). در نهایت شرکتی که یکی از شرایط بالا را دارا باشد به‌عنوان شرکت دارای بحران مالی شناخته می‌شود و متغیر مصنوعی ۱ و در غیر این صورت صفر خواهد گرفت.

۲- بازده سهام (RET): برای محاسبه بازده سهام از فرمول زیر استفاده شده است (میرعسکری و

همکاران، ۱۳۹۷):

افزایش سرمایه از محل آورده نقدی و مطالبات - سود سهام مصوب + ارزش بازار شرکت در ابتدای سال - ارزش بازار شرکت در پایان سال

ارزش بازار شرکت در ابتدای سال

1. CRISIS

متغیرهای کنترل

- ۱- بازده دارایی‌ها (ROA): حاصل تقسیم سود خالص بر جمع دارایی‌ها (مشایخی و حسین‌پور، ۱۳۹۵).
- ۲- بازده حقوق صاحبان سهام (ROE): حاصل تقسیم سود خالص بر جمع حقوق صاحبان سهام (خطیری و همکاران، ۱۳۹۸).
- ۳- اهرم مالی (LEV): حاصل تقسیم بدهی‌ها بر جمع کل دارایی‌ها (امامعلی‌ساعتی‌قره و همکاران، ۱۳۹۶).
- ۴- اندازه شرکت (SIZE): لگاریتم مجموع دارایی‌ها (دستگیر و همکاران، ۱۳۹۳).
- ۵- نسبت وجه نقد عملیاتی (CASH): حاصل تقسیم وجه نقد عملیاتی بر جمع دارایی‌ها (حجازی و همکاران، ۱۳۹۰).
- ۶- رشد فروش (SALE): حاصل تفاوت فروش سال جاری منهای فروش سال قبل تقسیم بر فروش سال قبل (حقیقت و موسوی، ۱۳۸۶).
- ۷- عمر شرکت (AGE): لگاریتم عمر شرکت (دموری و باساد، ۱۳۹۶).

متغیر مداخله‌گر

مدیریت دولتی (GOV): اگر بیش از ۵۰ درصد سهام شرکت مربوط به بخش دولتی باشد متغیر مصنوعی ۱ و در غیراین صورت متغیر مصنوعی صفر استفاده شده است (محمدی و همکاران، ۱۳۸۸).

مدل‌های تحقیق

برای آزمون فرضیات اول و دوم تحقیق، فرمول شماره ۱ به شرح زیر ارائه شده است:

فرمول شماره ۱

$$RET_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 ISO_{i,t} + \alpha_2 GOV_{i,t} + \alpha_3 ISO_{i,t} \times GOV_{i,t} + \alpha_4 ROA_{i,t} + \alpha_5 ROE_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 SIZE_{i,t} + \alpha_8 CASH_{i,t} + \alpha_9 SALE_{i,t} + \alpha_{10} AGE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

برای آزمون فرضیات سوم و چهارم تحقیق، فرمول شماره ۲ به شرح زیر ارائه شده است:

فرمول شماره ۲

$$Z_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 ISO_{i,t} + \alpha_2 GOV_{i,t} + \alpha_3 ISO_{i,t} \times GOV_{i,t} + \alpha_4 ROA_{i,t} + \alpha_5 ROE_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 SIZE_{i,t} + \alpha_8 CASH_{i,t} + \alpha_9 SALE_{i,t} + \alpha_{10} AGE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

۴. تجزیه و تحلیل آماری

نتایج تحلیل توصیفی داده‌ها شامل اندازه‌های تمایل به مرکزیت و پراکنندگی متغیرهای پژوهش است که در جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱. آمار توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
بازده دارایی	۰/۱۲	۰/۱۱	۰/۶۴	۰/۷۸	۰/۱۴	-۰/۷۷	۱۰/۶۸
بازده حقوق صاحبان سهام	۰/۳۱	۰/۳۰	۶/۸۹	-۲/۹۵	۰/۴۵	۴/۳۱	۶۲/۵
اخذ گواهینامه	۱/۶۴	۲/۰۰	۳/۰۰	۰/۰۰	۱/۳۱	-۰/۲۰	-۱/۷۰
اهرم مالی	۰/۶۱	۰/۶۲	۲/۶۶	۰/۱۰	۰/۲۰	۱/۶۸	۱۴/۱۸
اندازه شرکت	۱۳/۷۳	۱۳/۵۹	۱۹/۰۷	۹/۸۲	۱/۴۳	۰/۷۴	۱/۱۳
وجه نقد عملیاتی	۰/۱۳	۰/۱۲	۱/۸۲	-۰/۳۰	۰/۱۴	۱/۹۹	۲۰/۱۰
نرخ رشد	۰/۱۹	۰/۱۵	۴/۴۸	-۰/۷۴	۰/۳۷	۲/۷۰	۲۱/۰۳
عمر شرکت	۳/۵۱	۳/۶۱	۴/۱۹	۲/۰۸	۰/۴۳	-۰/۶۶	-۰/۴۲
بازدهی سهام	۰/۴۴	۰/۱۶	۸/۱۰	-۰/۸۰	۰/۹۶	۳/۴۱	۱۶/۷۸

ادامه جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای مورد استفاده در مطالعه

عنوان	تعداد	درصد فراوانی نسبی
شرکت‌ها با مدیریت دولتی	۷۰۴	۶۰/۹۵
شرکت‌ها با مدیریت غیردولتی	۴۵۱	۳۹/۰۵
جمع	۱۱۵۵	۱۰۰
بحران مالی	۴۰۱	۳۷/۷۲
عدم بحران مالی	۷۵۴	۶۲/۲۸
جمع	۱۱۵۵	۱۰۰

میان‌گین متداول‌ترین معیار تمایل به مرکز بودن است. میان‌گین عددی واقع در وسط مجموعه داده را نشان می‌دهد. به عنوان مثال، میانگین اهرم مالی ۰/۶۱ و میان‌گین آن ۰/۶۲ است. انحراف استاندارد، به عنوان یکی از شاخص‌های پراکندگی، نشان می‌دهد که میانگین داده چقدر از مقدار متوسط فاصله دارد. بیشترین پراکندگی میانگین مربوط به اندازه شرکت و کمترین به میزان بازده دارایی مربوط است. مشاهدات همچنین نشان می‌دهد که به طور متوسط ۶۰ درصد مدیریت دولتی دارند و ۳۷ درصد بحران مالی دارند.

جدول ۲. آزمون ضریب همبستگی

متغیر	بازده دارایی	بازده حقوق صاحبان سهام	اخذ گواهینامه	اهرم مالی	اندازه شرکت	نسبت وجه نقد عملیاتی	نرخ رشد	عمر شرکت	بازدهی سهام	مدیریت دولتی	بحران مالی	اخذ گواهینامه مدیریت دولتی
بازده دارایی	۱											
بازده حقوق صاحبان سهام	۰/۲۲ (۰/۰۰)	۱										
اخذ گواهینامه	-۰/۰۰۵ (۰/۸۶)	۰/۰۴ (۰/۱۴)	۱									
اهرم مالی	-۰/۶۹ (۰/۰۰)	۰/۰۲ (۰/۴۷)	۰/۱۲ (۰/۰۰)	۱								
اندازه شرکت	۰/۰۴ (۰/۰۹)	۰/۰۳ (۰/۲۰)	۰/۳۹ (۰/۰۰)	۰/۱۴ (۰/۰۰)	۱							
نسبت وجه نقد عملیاتی	۰/۴۰ (۰/۰۰)	۰/۱۵ (۰/۰۰)	۰/۰۰۵ (۰/۸۷)	-۰/۲۴ (۰/۰۰)	۰/۰۵ (۰/۰۵)	۱						
نرخ رشد	۰/۲۸ (۰/۰۰)	۰/۱۰ (۰/۰۰)	-۰/۰۰۹ (۰/۷۶)	-۰/۰۹ (۰/۰۱)	۰/۰۲ (۰/۳۵)	۰/۰۶ (۰/۰۴)	۱					

تأثیر اهتمام مطلوب مدیریت محیط زیست، کنترل کیفیت و بهداشت کارکنان بر بحران مالی و عملکرد با تأکید بر نقش مدیریت دولتی

متغیر	بازده دارایی	بازده حقوق صاحبان سهام	انحد گواهینامه	اهرم مالی	اندازه شرکت	نسبت وجه نقد عملیاتی	نرخ رشد	عمر شرکت	بازدهی سهام	مدیریت دولتی	بحران مالی	انحد گواهینامه* مدیریت دولتی
عمر شرکت	-۰/۰۰۴ (۰/۸۸)	۰/۰۰۱ (۰/۹۶)	۰/۱۶ (۰/۰۰)	۰/۰۲ (۰/۳۲)	۰/۱۹ (۰/۰۰)	-۰/۰۲ (۰/۴۹)	-۰/۰۳ (۰/۲۷)	۱				
بازدهی سهام	۰/۲۰ (۰/۰۰)	۰/۱۱ (۰/۰۰)	-۰/۰۱ (۰/۵۲)	-۰/۰۷ (۰/۰۱)	-۰/۰۱ (۰/۵۸)	۰/۰۳ (۰/۳۱)	۰/۲۴ (۰/۰۰)	۰/۰۳ (۰/۳۱)	۱			
مدیریت دولتی	-۰/۰۵ (۰/۰۸)	۰/۰۷ (۰/۰۱)	۰/۱۹ (۰/۰۰)	۰/۲۳ (۰/۰۰)	۰/۱۴ (۰/۰۰)	۰/۰۱ (۰/۷۴)	-۰/۰۱ (۰/۷۰)	-۰/۱۴ (۰/۰۰)	-۰/۰۴ (۰/۱۱)	۱		
بحران مالی	-۰/۵۴ (۰/۰۰)	-۰/۱۳ (۰/۰۰)	۰/۰۵ (۰/۰۵)	۰/۳۹ (۰/۰۰)	۰/۰۵ (۰/۰۷)	-۰/۱۶ (۰/۰۰)	-۰/۲۱ (۰/۰۰)	۰/۰۵ (۰/۰۶)	-۰/۱۲ (۰/۰۰)	-۰/۰۲ (۰/۳۵)	۱	
انحد گواهینامه* مدیریت دولتی	-۰/۰۰۹ (۰/۷۶)	۰/۰۷ (۰/۰۱)	۰/۶۷ (۰/۰۰)	۰/۱۷ (۰/۰۰)	۰/۲۸ (۰/۰۰)	۰/۰۱ (۰/۶۰)	-۰/۰۲ (۰/۳۶)	۰/۰۵ (۰/۰۹)	-۰/۰۲ (۰/۳۹)	۰/۶۸ (۰/۰۰)	۰/۰۰۱ (۰/۹۶)	۱

از آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره برای یافتن روابط متغیرهای مستقل و وابسته با کنترل تأثیر متغیرهای دیگر استفاده شد و برای اطمینان از قابل اتکا بودن نتایج، می‌توان آزمون‌های پیش فرض رگرسیون را به کار برد. با توجه به نتایج ارائه شده در جدول بالا، همبستگی بین متغیرهای مستقل و کنترل کافی نیست که به عنوان یک همبستگی قوی در نظر گرفته شود؛ بنابراین، نمی‌توان آن را نادیده گرفت و می‌توان مدل ارائه شده برای پژوهش حاضر را با کلیه متغیرهای ذکر شده برآورد کرد.

جدول ۳. نتایج حاصل از آزمون ریشه واحد

مقدار احتمال	آماره	تفاضل	متغیر
۰/۰۰۰	-۱۱/۶۳		بازده دارایی
۰/۰۰۰	-۱۱/۹۰		بازده حقوق صاحبان سهام
۰/۰۰۰	-۳/۷۴		اخذ گواهینامه
۰/۰۰۰	-۴/۹۰		اهرم مالی
۰/۰۰۰	-۳/۹۶	سطح	اندازه شرکت
۰/۰۰۰	-۲۴/۸۴		نسبت وجه نقد عملیاتی
۰/۰۰۰	-۲۵/۵۹		نرخ رشد
۰/۰۰۰	-۷۹/۷۳		عمر شرکت
۰/۰۰۰	-۳۲/۸۷		بازدهی سهام

عدم کاذب بودن رگرسیون با روش‌های مختلف بررسی می‌شود. عمدتاً ناپایا بودن متغیرها، یعنی تصادفی بودن سری زمانی متغیرها منجر به ایجاد رگرسیون کاذب می‌شود. قبل از تخمین مدل، باید پایایی کلیه متغیرهای مورد استفاده در برآوردها را آزمایش کرد، زیرا عدم پایایی متغیرها هم برای سری زمانی و هم برای داده‌های تابلویی باعث ایجاد مشکل رگرسیون کاذب می‌شود. برای این منظور، از آزمون لوین و همکاران^۱ استفاده می‌شود. برای تمام متغیرها مطابق آزمون پایایی لوین و همکاران فرضیه صفر مبتنی بر وجود ریشه واحد رد می‌شود؛ بنابراین تمام متغیرها در سطح پایا بوده و می‌توان در مورد آن‌ها از رگرسیون حداقل مربعات معمولی استفاده کرد. در آمار، فاکتور تورم واریانس^۲ شدت هم خطی چندگانه را در تحلیل رگرسیون کمترین مربعات معمولی ارزیابی می‌کند. در واقع یک شاخص ارائه می‌گردد که نشان می‌دهد چه مقدار از تغییرات مربوط به ضرایب برآورد شده بابت هم خطی افزایش یافته است. برای ارزیابی شدت هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش از فاکتور تورم واریانس و تلورانس^۳ بهره‌گیری شده است. در صورتی که بین متغیرهای

1. Levin & et al
2. Variance Inflation Factor
3. Tolerance

مستقل و کنترلی هم خطی وجود داشته باشد، موجب زیر سؤال رفتن اعتبار مدل با وجود بالا بودن ضریب تعیین می شود. همان طور که در جدول ۴ مشخص می باشد عامل تورم واریانس متغیرهای مستقل و کنترلی، کمتر از ۵ است؛ لذا هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی وجود ندارد.

جدول شماره ۴. آزمون VIF

متغیر	تلورانس	عامل تورم واریانس
اخذ گواهینامه	۰/۳۷	۲/۶۳
مدیریت دولتی	۰/۳۸	۲/۶۶
اخذ گواهینامه*مدیریت دولتی	۰/۲۲	۴/۳۹
بازده دارایی	۰/۳۶	۲/۷۳
بازده حقوق صاحبان سهام	۰/۸۸	۱/۱۳
اهرم مالی	۰/۴۲	۲/۳۶
اندازه شرکت	۰/۷۸	۱/۲۷
نسبت وجه نقد عملیاتی	۰/۸۲	۱/۲۱
نرخ رشد	۰/۸۹	۱/۱۲
عمر شرکت	۰/۹۰	۱/۱۰

با در نظر گرفتن اهمیت این مسئله که داده های این تحقیق از نوع ترکیبی هستند، باید تعیین شود این داده ها تلفیقی هستند یا تابلویی؟ و برای تحقق این هدف استفاده از آزمون چاو پیشنهاد می شود. اگر احتمال به دست آمده در آزمون چاو از ۰/۰۵ بیشتر باشد یا آماره آن از مقدار جدول کمتر باشد استفاده از رویکرد تلفیقی کمک می کند، چنانچه احتمال به دست آمده از ۰/۰۵ کمتر باشد یا آماره آن از مقدار جدول بیشتر باشد پیشنهاد استفاده از رویکرد تابلویی مطرح می شود. در واقع روش تابلویی با بهره گیری از دو مدل اثرات تصادفی و ثابت قادر به انجام است. نحوه تعیین به کارگیری هر یک از این مدل ها توسط آزمون هاسمن امکان پذیر است. در آزمون هاسمن اگر احتمال به دست آمده از ۰/۰۵ کمتر باشد از روش اثرات ثابت و اگر احتمال مزبور از ۰/۰۵ بیشتر باشد از مدل اثرات تصادفی استفاده

می‌شود. نتایج مرتبط با آزمون F به منظور مدل رگرسیونی تحقیق حاضر در جدول شماره ۵ نشان داده شده است.

جدول ۵. آزمون F لیمر

مدل رگرسیونی	آماره F	مقدار احتمال	نتیجه آزمون	مدل مورد استفاده
مدل فرضیه اول	۰/۶۶	۰/۹۹	پذیرش فرض صفر	مدل پولینگ
مدل فرضیه دوم	۴/۳۹	۰/۰۰۳	رد فرض صفر	مدل پانل

جدول ۵ نتایج به دست آمده از آزمون لیمر را به تصویر می‌کشد. چون میزان احتمال کسب شده از نتایج تخمین در مدل فرضیه اول بیشتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر مدل مذکور در مورد پولینگ بودن رد نمی‌گردد و از رویکرد تلفیقی به منظور تخمین مدل استفاده می‌گردد اما در مدل فرضیه دوم کمتر از ۰/۰۵ است، در نتیجه فرض صفر مدل مذکور در رابطه با پولینگ بودن رد می‌شود و مدل پنل به مدل پولینگ برتری دارد. لذا از آزمون هاسمن به منظور انتخاب بهینه‌ترین رویکرد تخمین از بین روش‌های اثرات ثابت و اثرات تصادفی بهره‌مند می‌شود.

جدول ۶. آزمون هاسمن

مدل رگرسیونی	آماره کای دو	مقدار احتمال	نتیجه آزمون
مدل فرضیه دوم	۲۴/۳۴	۰/۰۰۰	پذیرش فرض صفر
			اثرات ثابت

در صورت پذیرش فرضیه صفر H_0 از روش اثرات تصادفی و در صورت عدم پذیرش فرضیه H_0 یعنی پذیرش فرضیه H_1 از روش اثرات ثابت استفاده خواهد شد.

تخمین مدل اول

جدول ۷. تخمین مدل اول تحقیق روش رگرسیون خطی

متغیر وابسته: بازده سهام				
متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره T	احتمال
اخذ گواهینامه	۰/۰۳۴	۰/۰۱	۲/۳۱	۰/۰۲
مدیریت دولتی	۰/۱۳	۰/۰۴	۳/۱۵	۰/۰۰۱
اخذ گواهینامه*مدیریت دولتی	۰/۰۳۹	۰/۰۱	۱/۹۹	۰/۰۴
بازده دارایی	۱/۱۳	۰/۲۲	۵/۰۲	۰/۰۰۰
بازده حقوق صاحبان سهام	۰/۱۳	۰/۰۵	۲/۲۱	۰/۰۲
اهرم مالی	۰/۳۵	۰/۱۰	۳/۲۵	۰/۰۰۱
اندازه شرکت	-۰/۰۱	۰/۰۰۹	-۱/۱۵	۰/۲۴
نسبت وجه نقد عملیاتی	-۰/۳۰	۰/۱۵	-۱/۹۳	۰/۰۵۲
نرخ رشد	۰/۴۷	۰/۰۶	۷/۳۵	۰/۰۰۰
عمر شرکت	۰/۰۵	۰/۰۲	۲/۰۳	۰/۰۴
عرض از مبدأ	-۰/۰۱	۰/۱۴	-۰/۱۰	۰/۹۱
ضریب تعیین		۰/۱۲		
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۱۱		
آماره F		۱۵/۹۷		
سطح احتمال		۰/۰۰۰		
آماره دوربین واتسون		۲/۴۵		

مقدار احتمال آماره F (کمتر از ۰/۰۵) معناداری کلی ضرایب مدل را نشان می‌دهد و آماره دوربین واتسون با عدد ۲/۴۵ نشان‌دهنده این مسئله است که مشکل خودهمبستگی موجود نیست.

ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده مدل فوق به ترتیب عبارتند از ۱۲ درصد و ۱۱ درصد؛ بنابراین، می‌توان این نتیجه را بیان کرد که در معادله رگرسیونی ذکر شده، حدود ۱۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترل مشخص می‌شوند. با توجه به اینکه سطح احتمال متغیر اخذ گواهینامه کمتر از سطح خطای در نظر گرفته شده در تحقیق (۰/۰۵) است و ضریب آن مثبت است. می‌توان چنین استنباط نمود که با اطمینان بالای ۹۵ درصد رابطه معنادار مستقیمی بین اخذ گواهینامه و بازده سهام وجود دارد. با توجه به اینکه سطح احتمال متغیر اخذ گواهینامه مدیریت دولتی کمتر از سطح خطای در نظر گرفته شده در تحقیق (۰/۰۵) است و ضریب آن مثبت است می‌توان چنین استنباط کرد که با اطمینان بالای ۹۵ درصد مدیریت دولتی بر رابطه اخذ گواهینامه و بازده سهام تأثیر معنادار مستقیمی دارد. مقدار احتمال آماره T متغیر کنترلی بازده دارایی کمتر از خطای در نظر گرفته شده در پژوهش (۰/۰۵) و ضریب آن مثبت است بنابراین بین بازده دارایی و بازده سهام رابطه مستقیم معناداری وجود دارد. مقدار احتمال آماره T متغیر کنترلی بازده حقوق صاحبان سهام کمتر از خطای در نظر گرفته شده در پژوهش (۰/۰۵) و ضریب آن مثبت است بنابراین بین بازده حقوق صاحبان سهام و بازده سهام رابطه مستقیم معناداری وجود دارد. مقدار احتمال آماره T متغیر کنترلی اهرم مالی اندازه کمتری نسبت به خطای در نظر گرفته شده در پژوهش (۰/۰۵) و ضریب آن مثبت است لذا بین اهرم مالی و بازده سهام رابطه مستقیم معناداری وجود دارد. مقدار احتمال آماره T متغیر کنترلی اندازه بیشتری نسبت به خطای در نظر گرفته شده در پژوهش (۰/۰۵) است؛ بنابراین بین اندازه و بازده سهام رابطه معناداری وجود ندارد. مقدار احتمال آماره T متغیر کنترلی نسبت به خطای در نظر گرفته شده در پژوهش (۰/۰۵) است بنابراین بین نسبت وجه نقد عملیاتی و بازده سهام رابطه معناداری وجود ندارد. مقدار احتمال آماره T متغیر کنترلی نرخ رشد اندازه کمتری نسبت به خطای در نظر گرفته شده در پژوهش (۰/۰۵) داشته و ضریب آن مثبت است؛ بنابراین بین نرخ رشد و بازده سهام رابطه مستقیم معناداری وجود دارد.

تخمین مدل دوم

جدول ۸. نتایج آماری تخمین مدل دوم تحقیق به روش رگرسیون لجستیک

متغیر وابسته: بحران مالی				
متغیر	ضریب متغیر	انحراف استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
اخذ گواهینامه	-۰/۰۸	۰/۲۶	-۰/۳۳	۰/۷۳
مدیریت دولتی	-۰/۴۵	۰/۵۹	-۰/۷۶	۰/۴۴
اخذ گواهینامه * مدیریت دولتی	-۰/۱۵	۰/۲۶	-۰/۵۸	۰/۵۶
بازده دارایی	-۹/۲۵	۱/۷۶	-۵/۲۴	۰/۰۰۰
بازده حقوق صاحبان سهام	-۰/۵۳	۰/۲۹	-۱/۸۰	۰/۰۷
اهرم مالی	۳/۳۵	۱/۰۲	۳/۲۷	۰/۰۰۱
اندازه شرکت	۰/۱۱	۰/۲۴	۰/۴۸	۰/۶۳
نسبت وجه نقد عملیاتی	۱/۱۳	۰/۷۲	۱/۵۷	۰/۱۱
نرخ رشد	-۰/۹۸	۰/۲۸	-۳/۵۱	۰/۰۰۰
عمر شرکت	۲/۸۲	۱/۱۸	۲/۳۹	۰/۰۱
آماره کای دو والد	۲۲۷/۲۶			
مقدار احتمال	۰/۰۰۰			

آزمون فوق با بهره گیری از مدل پنل لجستیک با روش اثرات ثابت انجام گرفت. مقدار احتمال آماره کای دو والد بیان کننده معناداری کلی مدل است.

مقدار احتمال آماره Z اخذ گواهینامه اندازه بیشتری نسبت به خطای در نظر گرفته شده در پژوهش (۰/۰۵) می باشد؛ لذا بین اخذ گواهینامه و بحران مالی رابطه معناداری مشاهده نگردید. مقدار احتمال آماره Z اخذ گواهینامه مدیریت دولتی اندازه بیشتری نسبت به خطای در نظر گرفته شده در پژوهش (۰/۰۵) می باشد؛ لذا مدیریت دولتی بر رابطه اخذ گواهینامه و بحران مالی تاثیر معناداری ندارد.

مقدار احتمال آماره Z متغیر کنترلی بازده دارایی اندازه کمتری نسبت به خطای در نظر

گرفته‌شده در پژوهش (۰/۰۵) و ضریب آن منفی است. بنابراین بین بازده دارایی و بحران مالی رابطه معکوس معناداری وجود دارد. مقدار احتمال آماره Z متغیر کنترلی بازده حقوق صاحبان سهام اندازه بیشتری نسبت به خطای در نظر گرفته‌شده در پژوهش (۰/۰۵) است. بنابراین بین بازده حقوق صاحبان سهام و بحران مالی رابطه معناداری وجود ندارد. مقدار احتمال آماره Z متغیر کنترلی اهرم مالی اندازه کمتری نسبت به خطای در نظر گرفته‌شده در پژوهش (۰/۰۵) و ضریب آن مثبت است، بنابراین بین اهرم مالی و بحران مالی رابطه مستقیم معناداری موجود است. مقدار احتمال آماره Z متغیر کنترلی اندازه شرکت اندازه بیشتری نسبت به خطای در نظر گرفته‌شده در پژوهش (۰/۰۵) می‌باشد. بنابراین بین اندازه شرکت و بحران مالی رابطه معناداری وجود ندارد. مقدار احتمال آماره Z متغیر کنترلی نسبت وجه نقد عملیاتی اندازه بیشتری نسبت به خطای در نظر گرفته‌شده در پژوهش (۰/۰۵) است. بنابراین بین نسبت وجه نقد عملیاتی و بحران مالی رابطه معناداری وجود ندارد. مقدار احتمال آماره Z متغیر کنترلی نرخ رشد اندازه کمتری نسبت به خطای در نظر گرفته‌شده در پژوهش (۰/۰۵) و ضریب آن منفی است. بنابراین بین نرخ رشد و بحران مالی رابطه معکوس معناداری موجود است. مقدار احتمال آماره Z متغیر کنترلی سن شرکت اندازه کمتری نسبت به خطای در نظر گرفته‌شده در پژوهش (۰/۰۵) و ضریب آن مثبت است. بنابراین بین سن شرکت و بحران مالی رابطه مستقیم وجود دارد.

نتیجه‌گیری و بحث

تحقیقات نشان داده‌اند که مدیران شرکت‌ها تمایل دارند از گزارشگری اجتماعی به روشی محدود و متناسب برای به حداکثر رساندن ثروت سهامداران استفاده کنند. مدیران همچنین بر این باورند که فشارهای اجتماعی نیاز به پاسخگویی شرکتی را ایجاد کرده است (فروغی و همکاران، ۱۳۸۷). با توجه به نیاز شرکت‌ها و مدیران برای ارائه گزارش‌های اجتماعی و از طرف دیگر با توجه به محدودیت‌هایی که برای ارائه گزارش‌های اجتماعی وجود دارد، به نظر می‌رسد دستگاه‌های مربوطه باید قوانینی را برای ترغیب شرکت‌ها به تهیه گزارش برای یک جامعه ارائه کنند. به نظر می‌رسد با تدوین قوانین منسجم، شرکت‌ها می‌توانند به سمت تهیه گزارش‌های مناسب اجتماعی سوق پیدا کنند. اگرچه هدف اصلی سازمان‌ها افزایش بهره‌وری و سود است، اما در عصر اطلاعات و جهانی شدن،

آن‌ها باید به انتظارات اخلاقی سالم اجتماعی پاسخ دهند و بهترین انتظارات را با اهداف اقتصادی سازمان برای دستیابی به اهداف بالاتر و بهتر تلفیق کنند. رعایت اخلاق تجاری و مسئولیت اجتماعی می‌تواند با افزایش حقانیت اقدامات سازمان، استفاده از مزایای افزایش تنوع و افزایش درآمد، سودآوری و مزیت رقابتی، موفقیت سازمان را تحت تأثیر قرار دهد. امروزه، سازمان‌ها در زمینه‌های مختلف برای دستیابی به اعتماد عمومی و حفظ رقابت در بازار جهانی، تحت فشارهای شدید قرار دارند. در چند سال گذشته، پاسخگویی به مطالبات سهامداران و تلاش برای ارتقاء ارزش‌های اجتماعی، تضادی پیچیده بوده است که پرداختن به آن به روابط بین تجارت و جامعه کمک می‌کند (سیندر^۱ و همکاران، ۲۰۰۳). از آنجایی که شرکت‌های در بورس اوراق بهادار تهران طی یک دهه گذشته سعی در اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی داشتند، این مطالعه به بررسی تأثیر اخذ این گواهینامه‌ها بر عملکرد و بحران مالی پرداخت. این مطالعه سایر جنبه‌های احترام به مسئولیت اجتماعی از طریق گواهینامه‌های بین‌المللی را نیز معرفی نمود. برای این منظور، ۱۱۵۵ مشاهده از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره ده ساله برای آزمون فرضیه‌های تحقیق مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج حاصل از فرضیه‌ها نشان داد که بین اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی برای شرکت و بازده سهام رابطه وجود دارد و این رابطه با مدیریت دولتی شرکت تغییر مثبت می‌کند اما اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی بر بحران مالی شرکت‌ها تأثیرگذار نیست. نتایج این تحقیق در مورد ارتباط اخذ گواهینامه بین‌المللی با بازده سهام با مبانی نظری سرواس و تماپو (۲۰۱۳)؛ چوی و همکاران (۲۰۱۰) و تسوتسورا (۲۰۰۴) سازگار است؛ اما در مورد نتایج عدم ارتباط اخذ گواهینامه‌های بین‌المللی و ریسک بحران مالی، برخلاف یافته‌های شهاب و همکاران (۲۰۱۸) و احمدپور و فرمانبردار (۱۳۹۴) است. به نظر می‌رسد سرمایه‌گذاران در مباحث مربوط به سرمایه‌گذاری خود مسائل اجتماعی و اهتمام شرکت بر این سازوکارها را مدنظر قرار می‌دهند و اعتقاد دارند شرکت‌هایی که در راستای پاسخگویی مسئولیت اجتماعی قدم بر می‌دارند، حقوق سهامداران را نیز مدنظر قرار خواهند داد و در نتیجه سرمایه‌گذاران در این شرکت‌ها تمایل به سرمایه‌گذاری دارند. اما اینکه اخذ گواهینامه بین‌المللی نمی‌تواند بر بحران

1. Sinder

مالی شرکت تأثیرگذار باشد، می‌تواند به این دلیل باشد که شرکت‌هایی که دارای ساختار مالی مناسبی (از منظر مسائل درماندگی مالی) نمی‌باشند با دریافت گواهینامه‌های بین‌المللی نمی‌توانند حداقل در کوتاه‌مدت بر این مسائل غلبه کنند و بحران مالی شرکت را حل نمایند. در حقیقت اخذ گواهینامه بین‌المللی بر دید سرمایه‌گذاران تأثیرگذار خواهد بود. از آنجا که عملکرد شرکت‌ها با اخذ گواهینامه بین‌المللی که بخشی از مسئولیت‌های اجتماعی شرکت‌ها است، ارتباط معناداری دارد، به مدیران شرکت توصیه می‌شود گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت را تقویت کنند، زیرا عملکرد اجتماعی بهبودیافته منجر به بهبود عملکرد شرکت می‌شود. پیشنهاد می‌شود بورس اوراق بهادار تهران قوانینی و مقرراتی اتخاذ کند که میزان واقعی مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها را طی سال‌های فعالیت خود اندازه‌گیری و رصد نماید. با توجه به نقش مدیریت دولتی شرکت‌ها در تأثیرگذاری بر مسئولیت و عملکرد اجتماعی، به سرمایه‌گذاران توصیه می‌شود که مدیریت دولتی شرکت را در تصمیمات سرمایه‌گذاری خود مدنظر قرار دهند. در ایران مفهوم مسئولیت اجتماعی شرکت مفهومی جدید است، بنابراین موضوعات بسیاری مانند نقش افشای اطلاعات مسئولیت اجتماعی در کارایی قیمت سهام و همچنین در کاهش ریسک سیستماتیک شرکت‌ها می‌تواند به‌عنوان پژوهش‌های آتی مدنظر محققان قرار بگیرد.

منابع

- احمدپور، احمد؛ فرمانبردار، مریم (۱۳۹۴). مسئولیت اجتماعی و تأثیر آن بر اعتبار شرکت‌ها. *مطالعات حسابداری و حسابرسی*، سال چهارم، زمستان ۱۳۹۴، ۱۶، ۱-۲۰.
- اعتمادی، حسین؛ عبدلی، لیلا (۱۳۹۵). هموارسازی سود و عملکرد قیمت سهام در بحران مالی. *حسابداری مالی*، ۲۵(۱): ۱-۲۸.
- امامعلی ساعتی قره، موسی؛ شاکریان، حامد و میرمحمدی صدرآبادی، محمد (۱۳۹۶). بررسی ارتباط بین اهرم مالی و اندازه بازار با بازدهی سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، *رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری*، ۲: ۱-۱۵.
- تهرانی، رضا؛ هاشمی‌نژاد، سیدمحمد و صیقلی، محسن (۱۳۹۱). ارزیابی تأثیر سیستم‌های مدیریت کیفیت بر عملکرد مالی شرکت‌های بورسی. *دانش سرمایه‌گذاری*، ۱(۴): ۱۹۵-۲۱۳.
- حاجیها، زهره؛ چناری‌بوکت، حسن (۱۳۹۵). مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکتی و چولگی بازده سهام. *دستاوردهای حسابداری ارزشی و رفتاری*، ۱(۱): ۷۷-۹۸.
- حجازی، رضوان؛ قیطاسی، روح‌اله و کریمی، محمدباقر (۱۳۹۰). هموارسازی سود و عدم اطمینان اطلاعاتی. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۱۸(۶۳): ۶۳-۸۰.
- حقیقت، حمید؛ موسوی، سیداحمد (۱۳۸۶). بررسی نقش عوامل رشد فروش و شاخص بحران مالی در پیش‌بینی بازده سهام. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۴۷: ۶۳-۸۲.
- حیدری کرد زنگنه. غلامرضا؛ نوروش ایرج و جعفری، محمدحسن (۱۳۹۶). مسئولیت اجتماعی و عملکرد مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *مجله اقتصادی*، ۱۷(۳ و ۴): ۵۳-۷۸.
- خسروی پور، نگار؛ فروغی نسب، محمد و پورصادقیان، محسن (۱۳۹۸). اثر عملکرد زیست محیطی و افشای مسئولیت اجتماعی شرکت بر عملکرد مالی با رویکرد مدیریت بحران، *نهمین کنگره بین‌المللی سلامت در حوادث و بلایا*، تهران.
- خطیری، محمد؛ تقی‌پوریان، یوسف؛ غلامی‌جمکرانی، رضا و جهانگیرنیا، حسین (۱۳۹۸). ویژگی‌های شخصیتی، هوش مالی مدیران و عملکرد شرکت. *دانش حسابداری مالی*، ۶(۳): ۱۴۱-۱۶۵.
- دستگیر، محسن؛ احمدی، زینب (۱۳۹۳). تأثیر اندازه شرکت، نوع گزارش حسابرسی و درصد مالکیت دولتی بر رتبه‌بندی شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران از نظر به موقع بودن گزارش حسابرسی. *پژوهش حسابداری*، ۴(۳): ۱۷-۳۵.

- دموری، داریوش؛ باساد، عاطفه (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین چرخه عمر شرکت و ساختار سرمایه در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، ۳۶: ۸۱-۹۶.
- رضایی، فرزین؛ قمری، سمیه و صدقی بجنندی، فاطمه (۱۳۹۸). رابطه بین عملکرد مسئولیت اجتماعی، بحران مالی و چرخه عمر واحد تجاری. مطالعات نوین کاربردی در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، ۵: ۱۷-۳۴.
- صبوچی، نسترن؛ محمدزاده، امیر (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین عملکرد اجتماعی، ساختار مالکیت و حاکمیت شرکتی. دانش حسابداری مالی، ۵(۱-۱۶): ۱۵۱-۱۲۷.
- عرب‌صالحی، مهدی؛ صادقی، غزل و معین‌الدین، محمود (۱۳۹۲). رابطه مسوولیت اجتماعی با عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۳(۹): ۱-۲۰.
- فروغی، داریوش؛ میرشمس‌شهبهانی، مرتضی و پورحسین، سمیه (۱۳۸۷). نگرش مدیران درباره افشای اطلاعات حسابداری اجتماعی: شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۵۲: ۷۰-۵۵.
- کردستانی، علامرضا، قادرزاده، سیدکریم و حقیقت، حمید (۱۳۹۷). تأثیر افشای مسئولیت اجتماعی بر معیارهای حسابداری، اقتصادی و بازار ارزیابی عملکرد شرکت‌ها. پیشرفت‌های حسابداری، ۱۰(۱): ۱۸۷-۲۱۷.
- محمدی، شاپور؛ قالیباف اصل، حسن و مشککی، مهدی (۱۳۸۸). بررسی اثر ساختار مالکیت بر بازدهی و ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات مالی، ۱۱(۲۸): ۶۹-۸۸.
- مشایخی، بیتا؛ حسین‌پور، امیرحسین (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین مدیریت سود واقعی و مدیریت سود تعهدی در شرکت‌های مشکوک به تقلب بورس اوراق بهادار تهران، مطالعات تجربی حسابداری، ۱۳(۴۹): ۲۹-۵۲.
- میرعسکری سیدرضا؛ محفوظی، غلامرضا و شعبانی‌نژادماسوله، متین (۱۳۹۷). بررسی رابطه همزمانی قیمت سهام و توزیع بازده، مدیریت دارایی و تأمین مالی، ۳(۲۲): ۵۱-۶۶.
- Castelo, M., & Lima, L. (2006). Corporate social responsibility and resource-based perspectives. *Journal of Business Ethics*, 6(9), 111-132.
- Choi, J. S., Kwak, Y. M., & Choe, C. (2010). Corporate social responsibility and corporate financial performance: Evidence from Korea. *Australian journal of management*, 35(3), 291-311.
- Fama, E., & French, K. (2007). Disagreement, Tastes, and Asset Prices. *Journal of Financial Economics*, 83, 667-689.
- Godfrey, J., Mather, P., & Ramsay, A. (2003). Earnings and impression management in financial reports: the case of CEO changes. *Abacus*, 39(1), 95-123.
- Heras-Saizarbitoria, I., & Boiral, O. (2013). ISO 9001 and ISO 14001: towards a research agenda on management system standards. *International Journal of Management Reviews*, 15(1), 47-65.

- Levin, A., Lin, C. F., & Chu, C. S. J. (2002). Unit root tests in panel data: asymptotic and finite-sample properties. *Journal of econometrics*, 108(1), 1-24.
- Pan, Y., Wang, T. Y., & Weisbach, M. S. (2015). Learning about CEO ability and stock return volatility. *The Review of Financial Studies*, 28(6), 1623-1666.
- Popkova, E., DeLo, P., & Sergi, B. S. (2020). Corporate social responsibility amid social distancing during the COVID-19 crisis: BRICS vs. OECD countries. *Research in International Business and Finance*, 55, 101315.
- Rodriguez-Fernandez, M. (2016). Social Responsibility and Financial Performance: The role of Good Corporate Governance. *BRQ Business Research Quarterly*, 19 (2), 137-151.
- Samy, M., Odemilin, G., & Bampton, R. (2010). Corporate Social Responsibility: A Strategy for Sustainable Business Success. An Analysis of 20 Selected British Companies. *Journal of Corporate Governance*, 10 (2), 203-217.
- Sandhu, H. S., & Kapoor, S. (2010). Corporate social responsibility initiatives: An analysis of voluntary corporate disclosure. *South Asian Journal of Management*, 17 (2), 47-80.
- Servaes, H., & Tamayo, A. (2013). The Impact of Corporate Social Responsibility on Firm Value: The Role of Customer Awareness. *Management Science*, 59(5), 1045-1061.
- Shahab, Y., Ntim, C. G., & Ullah, F. (2019). The brighter side of being socially responsible: CSR ratings and financial distress among Chinese state and non-state owned firms. *Applied Economics Letters*, 26(3), 180-186.
- Sinder, J., Ronald, P., & Martin, D. (2003). Corporate Social Responsibility in the 21st Century: A View from the World's most Successful Firms. *Journal of Business Ethics*, 48(2), 175-187.
- Tsoutsoura, M. (2004). Corporate social responsibility and financial performance.
- Ullah, M. S., Muttakin, M. B., & Khan, A. (2019). Corporate governance and corporate social responsibility disclosures in insurance companies. *International Journal of Accounting & Information Management*.

The Role of Desirable Efforts in Environmental Management, Quality Control and Employee Health on Financial Crisis and Performance with Emphasis on the Role of Public Administration: A Case Study on Tehran Stock Exchange Companies

Seyyed Hesam Vghfi * Sedigheh Kamran Rad** Hamed Alizadeh Birjandi*** Ali Fayyaz****

Abstract

Managers, in addition to providing their organization's interests and rights, They should consider the welfare, comfort, needs and interests of the people of community as a moral issue.

In the other hand, decisions and management behaviors should not lead to damage, damage or harm to society and its people. The purpose of this study was to investigate the role of obtaining international certificates on the risk of financial crisis and the performance of Tehran Stock Exchange's affiliated companies with an emphasis on the role of political communication. On the one hand, according to the innovation of this research in Iran, there has been no research on the financial analysis of obtaining international certificates of companies. For this purpose, 1155 observations of companies listed on the Tehran Stock Exchange for a period of ten years were examined. In order to analyze the data, a significant test was used in multiple regression software using Eviews Software. The results of this study showed that there is a relationship between obtaining international certification of the company and stock returns in which the relationship with the company's corporate managers is changing, but obtaining an international certificate for the corporate financial crisis does not contain information content.

Keywords: Political Management, Environmental Management, Quality Control, Employee Health, Performance, Risk of Financial Crisis

* corresponding author: Assistant Professor, Department of Accounting, Economics and Accounting, Faculty of Management, Payame Noor University, Tehran, Iran Vaghfi@pnu.ac.ir

** Instructor, Department of Accounting, Economics and Accounting, Faculty of Management, Payame Noor University, Tehran, Iran Kamranrad@pnu.ac.ir

*** PhD Student in Accounting, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran Alizadeh90@gmail.com

**** Master of Accounting, Lecturer at Sepideh Kashani Technical and Vocational University of Birjand, South Khorasan, Iran Alifayaz11@gmail.com